

گروه دانش دریا- امید متین - تفرقه، پراکندگی و نبود نظام هماهنگ مدیریت در حوزه دریایی ایران، باعث شده است که رشد و توسعه این حوزه با چالش‌های گوناگونی مواجه شود و علاوه بر کندی حرکت، معضل رشد بخشی به جای توسعه همه جانبه بنشیند و آینده‌ای متخرب برای کشورمان در دامن داشته باشد.
سرطانی بخشی، ایده‌های گوناگونی مطرح شد که مهم‌ترین آن، تشکیل «وزارت دریاداری» ایران بود که به طور طبیعی با مقاومت سازمان‌ها و نهادها و ارکان مستقل دریایی که هر کدام خود پادشاهی در این اقلیم هستند مواجه و سرکوب شد. تدبیر تشکیل شورای عالی ارزشمند بود تا بتواند در گام اول، هماهنگی و انسجامی ایجاد کند که البته از بدو تاسیس تاکنون، چندان موفق عمل نکرده و اصلاً جلسدهی موثری تشکیل نداده بود، جز دو سال اخیر که رئیس‌ی به این شورا توجه و جلسات آن را برگزار کرد.

شورایی که ۱۵ سال از عمرش می‌گذرد و هنوز از اثربخشی معنادار آن خبری نیست

اکنون دبیرخانه این شورا در تلاش برای برگزاری یازدهمین جلسه شورااست. شورایی که بیش از ۱۵ سال از عمرش می‌گذرد و هنوز از اثربخشی معنادار آن خبری نیست تا جایی که حتا از نظر کمی، به ازاء هر سال یک جلسه هم برگزار نکرده است! وقتی شورای عالی این باشد، حساب مابقی روشن است. به قول معروف: درخت گردو این است، درخت خربزه الله اکبر!

نگاهی به تاریخچه و برخی جزئیات این شورا، ما را برای بیان دیدگاه‌ها و انتظارات کمک می‌کند. با توجه به این که اخیراً، رئیس جمهور ایجاد هر گونه ساختار جدید را نفی کرده و بهبود کیفیت و اثربخشی شورای عالی صنایع دریایی را مورد تأکید قرار داده است که برای این تدبیر باید تحسین‌گر ایشان بود؛ بر آن شدیم که مروری کنیم بر وضعیت این شورا:

شکل‌گیری و ایجاد شورای عالی صنایع دریایی کشور

وب سایت دبیرخانه شورای صنایع دریایی کشور آورده است: با عنایت به گسترده‌گی حوزه دریا و تنوع فعالیت‌های در حال انجام، دستگاه‌ها و سازمان‌های متعددی در بخش‌های مختلف این حوزه در حال فعالیت بوده و به‌صورت مجزا اهداف و برنامه مربوط به خود را تعریف و اجرا می‌کردند که این سیستم جزیره‌ای در موارد زیادی موجب مناقشه و اتلاف منابع گردیده و حوزه دریایی کشور را به یکی از بخش‌های کمتر توسعه یافته کشور تبدیل کرده بود. طرح ایجاد تمرکز در سیاست‌گذاری و یکپارچه‌سازی راهبردها و برنامه‌ها و نیز هماهنگ‌سازی ارگان‌های دریایی زمینه پیشنهاد قانون توسعه و حمایت از صنایع دریایی توسط خبرگان دریایی و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی به تاریخ ۱۳۸۷/۲/۱۵ شد.

وفق ماده (۹) این قانون، یک نهاد حاکمیتی به عنوان عالی‌ترین مرجع دریایی کشور با اختیارات کافی و به ریاست رئیس جمهور و عضویت ۸ عضو از هیات وزیران، تحت عنوان «شورای عالی صنایع دریایی کشور» تشکیل گردید.

اعضای شورای عالی صنایع دریایی کشور:

- رئیس جمهور و در غیاب وی معاون اول رئیس جمهور (رئیس شورا)
- وزیر صنعت، معدن و تجارت (دبیر شورا)
- وزیر راه و شهرسازی (عضو شورا)
- وزیر نفت (عضو شورا)
- وزیر دفاع (عضو شورا)
- وزیر جهادکشاورزی (عضو شورا)
- وزیر امور اقتصادی و دارایی (عضو شورا)
- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه (عضو شورا)

- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست (عضو شورا)

وظایف شورای عالی صنایع دریایی کشور:

بر اساس ماده (۲) آئین نامه اجرایی قانون توسعه و حمایت از صنایع دریایی، وظایف شورای عالی صنایع دریایی کشور به شرح زیر می‌باشد:

•سیاست‌گذاری و ایجاد هماهنگی؛

سیاست‌گذاری و ایجاد هماهنگی لازم در جهت بهره‌گیری کامل از ظرفیت‌های کشور در بخش صنایع و امور دریایی، اتخاذ تصمیمات راهبردی و نظارت بر اجرای مصوبات در جهت رفع مشکلات و موانع فعالیت‌های امور دریایی و صنایع مربوط، متناسب با نقش و جایگاه این صنعت در توسعه اقتصادی، اجتماعی، دفاعی و امنیتی کشور.

•تقسیم کار و نظارت بر حسن انجام وظایف هر یک از دستگاه‌های اجرایی و نهادسازی در صورت لزوم؛

هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی به منظور حسن انجام وظایف مرتبط با صنایع و امور دریایی کشور در جهت سیاست‌ها، برنامه‌ها و تصمیمات متخذه.

•تهیه اسناد بالادست توسعه دریایی کشور؛

تصویب سند راهبردی و نقشه راه و برنامه عملیاتی و نظام نوآوری بخشی صنایع دریایی کشور و ارائه آن به مراجع ذیربط در صورت لزوم.

•بهبود فضای کسب و کار و تسهیل سرمایه‌گذاری‌ها؛

بررسی راه کارهای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی در صنایع و امور دریایی با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

•رفع تعارضات و خلاهای قانونی؛

بازنگری قوانین و مقررات مربوط به حوزه امور دریایی کشور و ارائه پیشنهاد به مراجع ذیربط.

چشم‌انداز شورای عالی صنایع دریایی کشور:

- منصور مقتدرانه، ارزش آفرین و ایمن در عرصه دریا و اداره دانش بنیان و مدبرانه فعالیت‌های دریایی به نحوی که موضوعات زیر محقق شود
- تحقق سهم صنایع و امور دریایی از تولید ناخالص ملی در اقق ۱۴۰۴

- دست‌یابی به حداکثر سطح بهره‌گیری از منابع و امکانات داخلی در توسعه صنایع و امور دریایی کشور
- دست‌یابی به مزیت‌های رقابتی پایدار در صنعت کشتی‌سازی، تولید تجهیزات و قطعات مورد نیاز کشتی، ساخت و سازهای ساحلی و فراساحلی و تعمیرات کشتی
- بهره‌مندی از زنجیره حمل و نقل دریایی هوشمند، ارزش آفرین، چابک و مرتبط با شبکه حمل و نقل ملی و جهانی
- بهره‌برداری مسئولانه، پایدار و اولویت‌مدار از منابع و ذخایر دریایی

- برخوررداری از زیر ساخت‌های کارآمد در بخش گردشگری دریایی
- برخوررداری از زیر ساخت‌های کارآمد در بخش شیلات، فرآورده‌های دریایی و انرژی حاصل از دریا
- امنیت بخشی در سطح منطقه و توانمند در انجام دفاع بازدارنده
- بهره‌مندی از زنجیره تامین یکپارچه و پویا در تجهیزات و قطعات صنایع و امور دریایی

ماموریت شورای عالی صنایع دریایی کشور:

- توسعه اشتغال در استان‌های ساحلی
- توسعه ناوگان دریایی کشور
- توسعه ظرفیت‌های ساخت کشتی، قطعات، تاسیسات و تجهیزات دریایی
- توسعه توان صادراتی از طریق توسعه بنادر و ناوگان دریایی
- توسعه توان رقابت درصنعت حمل و نقل دریایی در منطقه
- توسعه سرمایه‌گذاری‌ها در صنایع و امور دریایی
- توسعه زیر ساخت‌ها در بخش گردشگری دریایی
- توسعه زیر ساخت‌ها در بخش شیلات، فرآورده‌های دریایی و انرژی حاصل از دریا
- توسعه مطالعات و پژوهش‌ها در علوم دریایی
- استفاده حداکثری از توان و امکانات داخلی در حوزه دریایی

دبیرخانه شورای عالی:

با ابلاغ قانون توسعه و حمایت از صنایع دریایی کشور و براساس تبصرهٔ (۱) مادهٔ (۲) آیین نامه اجرایی قانون، پس از تشکیل شورای عالی صنایع دریایی کشور، رئیس دبیرخانه شورای عالی، در مهرماه سال ۱۳۸۷ با حکم دبیر شورای عالی (وزیر صنایع و معادن سابق) منصوب گردید و بدین ترتیب دبیرخانه شورای عالی صنایع دریایی فعالیت‌های خود را آغاز نمود. همچنین ساختار سازمانی، دستورالعمل‌های اجرایی و شرح وظایف دبیرخانه شورای عالی تدوین و به تصویب شورای عالی رسیده است.

وظایف دبیرخانه شورای عالی:

- ایجاد ساز و کار لازم به منظور تصمیم سازی اثربخش در شورای عالی صنایع دریایی کشور.
- انجام مطالعات، برنامه ریزی و هماهنگی به منظور تهیه اسناد راهبردی صنایع و امور دریایی به صورت دوره‌ای.
- انجام بررسی‌های لازم به منظور بازنگری قوانین و مقررات در حوزه صنایع و امور دریایی کشور.
- بررسی راه کارهای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی در حوزه دریایی کشور.
- بررسی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در داخل و خارج از کشور در حوزه دریایی کشور.
- دریافت درخواست‌ها و پیشنهادات دستگاه‌های مختلف جهت طرح در کمیسیون راهبری و شورای عالی.
- سازماندهی و برنامه ریزی جلسات کمیسیون راهبری، کارگروه‌های تخصصی و گروه‌های ویژه
- اطلاع رسانی مصوبات شورای عالی و پایش مستمر اجرای قوانین و مقررات مرتبط.
- ایجاد ارتباط و هماهنگی اجرایی بین وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی در حوزه صنایع و امور دریایی کشور
- جمع‌بندی و تحلیل اطلاعات راهبردی صنایع و امور دریایی به منظور بهره‌برداری در شورای عالی و کمیسیون راهبری و کارگروه‌های تخصصی.

توسعه دریایی ایران در گرو تدابیر شورای عالی

اقتصاد سرآمد مطالبه‌گری می‌کند

شورای عالی صنایع دریایی تنها امیداست

اصلا نمداد و نمود ندارد. این گزارش عملکرد نه تنها معطوف به هدف نیست، بلکه نشان از اقداماتی دارد که در چارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های اعلام شده نیست. مثلاً در گزارش عملکرد آمده است: به آب اندازی شناور.... می‌شود کسی بگوید به آب اندازی فلان شناور با کدامیک از موارد سیاستی یا برنامه‌ای فوق سازگاری دارد؟

«هنوز به حوزه دریا توجه لازم نشده است»

از این گذشته، نتایج امروز حوزه دریایی کشور و خطایی که رهبر فرزانه انقلاب اسلامی می‌فرماید که «هنوز به حوزه دریا توجه لازم نشده است» نشان می‌دهد که دفتر و دستکی به اسم شورا عالی ایجاد شد؛ اما نتیجه ملموس و قابل قبولی به دست نیامد.

یک شورا و چند نکته بی‌پاسخ:

۱-چگونه است که بر اساس مصوبه مجلس شورای اسلامی یک شورای عالی تشکیل می‌شود؛ اما هیچ‌گاه با حضور رئیس جمهور وقت جلسه تشکیل نمی‌دهد و چشم‌نظارتی مجلس آن را نمی‌بیند؟

۲-چگونه می‌توان به شورای عالی امید داشت در حالی که عملکرد ۱۵ ساله آن، هیچ نمداد و نمودی نندارد؟ و حتا به کارهای غیر پرداخته است.

۳-رئیس‌ی با رویه خوب خود، جلسه شورای عالی را برای اولین بار تشکیل داد و انتظار می‌رود این رویه ادامه‌دار باشد؛ اما در همین جلسات هم، تصمیماتی که تمامی ارکان دریایی کشور را در بر گرفته و تحت تأثیر قرار دهد، خبری نشد. به خصوص در بعد ساختار، هیچ کرامت خاصی از این شورا دیده نمی‌شود و سیاست برنامه‌ای که تمامی ارکان دریایی کشور را در یک جهت قرار دهد، مطرح نشده است.

۴-دبیرخانه شورا، برنامه‌های پژوهشی کلان تعریف کرده است و جزو فعالیت‌های خود می‌داند؛ اما همچنان نوبه‌ی بخش‌های پژوهشی در دل سازمان‌های متعدد و مکرر دریایی در حال جام است و به اسم پژوهش، هزینه‌ها ی‌شود. چرا تمامی بخش‌های پژوهشی همه ارکان دریایی در یک شکل واحد زیر طر دبیرخانه شورای عالی قرار نمی‌گیرد و چرا به جای تجمیع و هدایت راهبردی، شورای عالی برای خود یک رکن مجزا و مستقل دیگر ایجاد کرده است؟

۵-آیا شورای عالی صنایع دریایی نمی‌تواند نقش محوری برای وحدت رویه همه ارکان دریایی کشور را به عهده بگیرد؟ آیا نمی‌تواند به تلفیق مدیریت ارکان دریایی مبادرت کند؟ آیا ارکان دریایی نمی‌توانند دارای فرماندهی و مدیریت واحد و یکپارچه شوند؟ اگر در سطح کلان به طور کلی نمی‌شود، آیا امکانش نیست که بخش‌های جانبی این سازمان‌ها، مانند بخش‌های پژوهشی و تحقیق و توسعه همگی در ذیل شورای عالی قرار بگیرند؟

۶-آیا این شورای عالی همان سامانه‌ای است که قرار است وحدت مدیریت در ارکان دریایی ایجاد کند یا ما همچنان باید در باره چیزی شبیه وزارت‌دریاداری کشور فکر کنیم و سخن بگوییم؟

به نظر می‌رسد که دبیرخانه شورای عالی باید اطلاعات بیشتری به‌ما در روزنامه دریایی اقتصادسرآمد و دیگر رسانه‌ها برساند که به مثابه فیل شناسی مولانا، کورمال دنبال ماهیت و عملکرد شورای عالی صنایع دریایی نگردیم.

دبیرخانه می‌تواند نگاه تحریریه روزنامه دریایی اقتصادسرآمد به شورا را تصحیح و تکمیل کند و برای این منظور به طور مفکی از ظرفیت تحلیل و محتوا و به طور کل رسانه ای تنها روزنامه دریایی اقتصاد سرآمد بهره‌مند شود.

• تهیهٔ پیش نویس سیاست‌های کلان بین بخشی حوزه دریایی کشور و اقدامات اجرایی و پیشنهاد تقسیم مسئولیت بخش‌های مربوطه.

• پایش طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی حوزه دریایی، شناسایی مشکلات و موانع و نقاط ضعف و ارائهٔ پیشنهادات لازم به شورای عالی و کمیسیون راهبری و کارگروه‌های تخصصی.

• نظارت بر عملکرد صندوق توسعهٔ صنایع دریایی حسب زمینه‌ها و اولویت‌های حمایتی ابلاغی شورايعالی.

• نظارت بر روند اجرای برنامه راهبردی ۱۰ ساله صنایع دریایی و ارائه گزارش به دبیر شورای عالی.

• اجرای وظایف محوله از طرف ششورای عالی و کمیسیون راهبری.

برنامه‌های شورای عالی:

بر اساس آن‌چه در پایگاه مجازی دبیرخانه شورا آمده است، برنامه‌های ششورای عالی صنایع دریایی را حول سه محور می‌توان تجمیع کرد:

۱-طرح توسعه صنعت دریایی کشور

۲-طرح نوسازی و بهسازی ناوگان سنتی فرسوده دریایی کشور

۳-ساخت موتورهای برون نصب چهارزمانه

علاوه بر موارد فوق الذکر، اقداماتی از قبیل بسترسازی برای

ایجادیک بانک عامل تخصصی، پیاده سازی مدلی یکپارچه برای صلاحیت سنجی و رتبه بندی فعالین حوزه دریایی، به‌کارگیری و توسعه توانمندی بخش خصوصی به منظور شکل‌گیری زنجیره تامین پایدار در صنایع دریایی و ایجاد ساز و کاری برای تجمیع و یکسان سازی سفارشات ساخت شناور و افزایش سطح دانش و آگاهی مدیران در حال انجام می‌باشد.

واماعملکرد:

ما در روزنامه دریایی اقتصادسرآمد از چشم‌انداز تا برنامه‌ها را مرور کردیم، اما همه این‌ها در گرو عملکرد مستقیم و معطوف به هدف، به‌هنگام و مستمر است تا نتایج بعد از ۱۵ سال خودشان را نشان دهند. آیا چنین است؟ با مرور عملکرد شورای عالی بر اساس همان وبسایت دبیرخانه، چنین چیزی

بارگیری نخستین کشتی حامل گاز مایع گرم «LPG» در آبادان

قاب‌دوربین

عکس: فریدحمودی

فریبا عزیز ی - اقتصاد سرآمد